

2011. - Режим доступу : http://necu.org.ua/wp-content/uploads/NECU_Carbon-tax-vs-ETS_UA.pdf

УДК 332.1: 330

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ НАДРОВИКОРИСТАННЯ

С. В. Хома, Т. Я. Коцкулич, О. С. Степанюк

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: oa@nung.edu.ua*

Видобувна промисловість є базовим сектором її економіки і вносить основний вклад у формування доходів державного бюджету. Оподаткування добувної промисловості істотно відрізняється від оподаткування інших секторів економіки, оскільки в даній галузі формуються значні рентні доходи і існують підвищені інвестиційні ризики.

Економічна логіка необхідності вилучення природної ренти ґрунтується на реалізації функції податків, як фіскального інструменту: якщо суб'єкт господарювання отримує дохід від використання природних ресурсів, частина якого не пов'язана з рівнем технологій та ефективністю виробничого процесу, то ця частина повинна вилучатися на користь власника надр - тобто, держави.

Створення ефективної системи оподаткування добувної промисловості є досить складним завданням. Така система оподаткування повинна забезпечувати, з одного боку, отримання державою природної ренти, що генерується при видобутку корисних копалин, а також інших податків, з іншого - відповідати потребам довгострокового розвитку, зберігати достатні стимули для інвестицій в галузь.

Рентні платежі при видобутку корисних копалин, як правило, визначаються додатковим доходом з родовища після того, як всі виробничі витрати, включаючи «нормальну» норму прибутку з капіталовкладень, відшкодовані. Власник природних ресурсів, в якості якого найчастіше виступає держава, повинен отримувати більшу частину цього додаткового доходу. У той же час добувній промисловості притаманні певні ризики, відмінні за розміром і характером від ризиків в інших секторах економіки, пов'язані з проведенням пошуково-розвідувальних робіт, високим рівнем капіталомісткості, великим тимчасовим розривом між здійсненням витрат і виробництвом, а також значними коливаннями цін на її продукцію.

Проблема існуючого податку на видобуток нафти – це недостатня диференціація ставок платежів, яка враховує лише глибину видобутку, причому лише по двох діапазонах (до 5000 м і понад 5000 м) і зовсім не враховує інші фактори, зокрема, дебіт свердловин, виснаженість родовища, термін експлуатації та ін.

Адаптація системи оподаткування нафтової галузі в умовах об'єктивного погіршення її розвитку вимагає застосування більш гнучких інструментів оподаткування. Навіть проста зміна ставок залежно від регіону видобутку може збільшити рівень вилучення ренти. Можливо і подальше диференціювання, однак головним в даному випадку є питання моніторингу тих індикаторів, на основі яких здійснюється розрахунок ставки.

У світовій нафтовій промисловості найбільш поширеними факторами, які обумовлюють зміну тих чи інших елементів податкових систем, є рівень видобутку, геологічні особливості родовищ, накопичений видобуток (обсяг нафти, видобутого з початку видобутку), ціни на нафту, норма прибутку тощо.

Вітчизняні діючі нафтові родовища (особливо на Прикарпатті), як правило, характеризуються складними гірничо-геологічними та географічними умовами, розробка ж нових потребує підвищених капітальних, експлуатаційних і транспортних витрат. Освоєння таких родовищ при існуючій системі оподаткування в більшості випадків економічно неефективно.

Модернізація системи оподаткування вуглеводневої сировинної галузі можлива шляхом зміни нині формули розрахунку сум податкових зобов'язань за природною рентою таким чином, щоб механізм застосування ставок враховував складність умов нафтогазовидобутку по кожному родовищу залежно від фактичного середнього річного дебіту свердловин родовища (за попередній рік) за умови збереження диференціації ставок платежів за глибиною видобутку.

Ефективним методом нарахування рентних платежів, що застосовується у високо розвинутих країнах, є оподаткування додаткового доходу. Базою оподаткування зазначеним податком є різниця вартості видобутих і реалізованих вуглеводнів та сукупної величини експлуатаційних витрат, капітальних витрат і невідшкодованих витрат попереднього податкового періоду.

Податок на додатковий дохід є доцільним і стимулюючим для нових родовищ, оскільки податок не стягується аж до повної окупності капітальних витрат, а подальше оподаткування відповідає показникам прибутковості. На діючих родовищах відсутня необхідність оподатковувати додатковий дохід, який там не утворюється, а також немає необхідності в податковому стимулюванні для цілей залучення інвестицій, які вже були вкладені в розробку.

Більш прогресивним механізмом нарахування рентних платежів є встановлення більш високої ставки податку на чистий прибуток для нафтогазовидобувних підприємств. Наприклад, в Іраку стандартний податок на прибуток становить 15%, а на нафтогазових підприємствах податок стягується за ставкою 35%.

Додатковий податок на прибуток найпростіший для адміністрування. Він враховує не тільки зміну цін на сировинні товари, а й витрати на їх видобуток. Однак для його впровадження необхідний механізм контролю податкових органів завитратами підприємств. Перевіряти і контролювати витрати досить важко. Існують стимули для їх завищення звітності видобувних підприємств, оскільки при розрахунку податкової бази виробнику дозволено враховувати всі витрати. Деякі країни вирішують це питання шляхом застосування обмежень на витрати (Індонезія, Казахстан). Ці обмеження встановлюються як частка від загальної виручки.

Висновок: Об'єктивне погіршення умов розвитку нафтовидобувної галузі вимагає диференціації податкового навантаження на видобуток нафти з урахуванням економічної ефективності розробки родовищ та необхідності стимулювати інвестиції в освоєння нових родовищ.

УДК 657.6

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ АУДИТОРСЬКИХ ВИСНОВКІВ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АУДИТУ

Ю. В. Чучук, У. З. Костюк

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: oa@nung.edu.ua*

В грудні 2015 року з метою подолання недовіри до фінансової звітності і до аудиту, Радою з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості (РМСАНВ) прийнято Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (далі – МСА) видання 2015 року, направлені на підвищення зрозумілості результатів аудиту і аудиторських звітів.

Суттєвих змін зазнали ключові стандарти аудиту:

- МСА 260 (переглянутий) «Повідомлення інформації тим, кого наділено найвищими повноваженнями»
- МСА 570 (переглянутий) «Безперервність діяльності»
- МСА 700 (переглянутий) «Формування думки та надання звіту щодо фінансової звітності»
- МСА 705 (переглянутий) «Модифікація думки у звіті незалежного аудитора»
- МСА 706 (переглянутий) «Пояснювальні параграфи та параграфи з інших питань у звіті незалежного аудитора»
- МСА 720 (переглянутий) «Відповідальність аудитора щодо іншої інформації»
- Інші, всього змінено 19 МСА